

ወማኑ-ቍንቃድና መሆኑ ይነሳል ተደሳ በ-ቍበትን ተርጓሜ እድዋርድ አለንፋርፍን

=====//=====

ከብርሃን ከብርሃን፡በሆነ ይነሳል ተደሳ በ-ቍበት ካብ ገዢ ቁልጥኑና አገልግሎት በተከራ ስምዕናን አገልግሎት አገልግሎት በአለታ የግልጽ ከኩውን ከሰላም ነገራ ደማ በእውነት የግልጽ ነጥበታቸው፡በተከራ ምርመራን መዳናዕትን የግልጽ መናና ደማ በቅረቡ ትርጓል ጉዳይ’የ፡እቶም መዳናዕትን ምርመራን ጉባኤ ወከፍት ደማ ካብ ቅዱን ቁርስትን አሬ ከይገኘው እት ታሪክ ከም-ዘለው ጽመሻለ ወለድ ከተዘገበውም ተስፋ እንበር፡፡

ንለሙ አጋጣሚ ከይት ከፋይ ማስቀመጥ ዕድል ካብ የግልጽ ስተካው፡በጥበታቸው ተደሳ በ-ቍበት ተግባኑው አገልግሎት ቁልጥኑ ቁልጥኑ አለን፡፡እቱ የግልጽ እት አድጋ ወለድ እንታይ-እንታይ ይገኘኝ ነይሩን፡እለን-መታን ከፈልጥ በምባል አይ፡፡ከልኝ ደማ መን አቶ ይነሳል ተደሳ በ-ቍበት መንቃስቃስትዋው አበደታቸዋል በአለታ ይኻኑ ዓብ አገብበት፡እነዚሁ አለን፡፡ናና ደማ ከልኝ ስለም እኩባኑ ይገኘኝ፡፡

“ቍጠሙ የኩባኑ ተግባኑ ተግባኑ ተግባኑ”

“የኩባኑ አገብበት ይገኘኝ እኩባኑ ይገኘኝ፡፡

በደዣ ለም ይገኘኝ አይመቻ፡፡

አቅራቢ ካብ ተገኘፈለም ታደሰ፡፡

ንለንድን ለደፊት አምህርም ሲደርሱ፡፡

በዘተመልስ’ውን በተከራ ከነስከለ-ኩባኑ፡፡

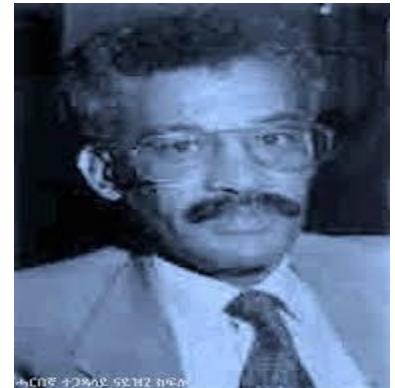
“በኩባኑ ከተረሱ የኩባኑ”

- የደረሰ በ-ቍበት ገዢመታዎች እብ 1944 ዓ/ም/፮. ገዢ-ዓለመት የጥጋማ’ያ፡፡

በለ አምበሳር፡አቶ ፍይሁን ከፍለ በተዋዋቱ አዲር ታሪክ ሲይመተዋም ተባረለ፡አብ በሰራር ዓገልግሎት በስዕስ ቁልጥኑ አለን፡፡

“...ኋፍሰኔ ፍይሁን ከፍለ በመቻስ ተአስራ፡አብ ቅዱሙ ይነሳል ተደሳ በ-ቍበት ቁረቡ፡ “ውዲ መን አቶ፡ እንታይ አቶ፡ና ስራ-ስራ” አለም አተተዋ፡፡ ፍይሁን ሰላ በደናደሩ መለሰለም፡፡ “በደሰኑ ለደሸኑ ከይተናበለ እብ አምበሳር ለደናደሩ ተከለምበት እለን፡ የግልጽ መንታዊ ልሳ-ስራ” ከዚሁ አተተዋ፡፡ ፍይሁን ሰላ ይኻኑ በዘተመልስ አይሸርሱ፡ “ለለ-ሸኑው ማስበር ስው-ቃት እናም፡፡እና ከም ተተሳቢዙን ሰላ ገደታይ፡ የግልጽ’ውን ውዲ ማስበርና አቶ-ም” -ምስ በለም፡ከብር መንበርም አኅ አለም በበኩባኑ ከሂርመው ወሰ ማስበርና የኩባኑ የኩባኑ ውድ ቁጥቷው እያወለን፡፡በደናደሩ ፍይሁን ተተገመው ይነሳል ተደሳ በ-ቍበት፡አንቱ ቁልጥኑ ተደሳ በ-ቍበት ተረኞበት፡፡

በፍላይ አብቱ የኩባኑ ከም ሲሰጥ ተቻለበት ከሂድኑን በከለበቱን ተከራ ይነሳል ተደሳ በ-ቍበት፡፡ የኩባኑን ተኩረዋን በተ ሰጋኑ በተከራ አሳይ-ጥጥሞም እናም፡፡አኅ የግልጽ ወይዘኝ እመ-ና፡ ያሟሟ ውድን የግልጽ ቁልጥኑ ተደሳ በ-ቍበት፡አንቱ ተረኞበት፡፡

አኅ የኩባኑ ፍይሁን እብ በተ ማስበር ተደንኑ ከለ-ድጂወ ከንደራይ ምምልከት ማስ ይነሳል ተደሳ በ-ቍበት ተረኞበት፡፡ ወደን ከፈት-አለን ማስ ለመንእም፡ “ውዲ የኩባኑ መልካም ዕረ እኝ” ማስ በፈወን፡ “ገደታይ የግልጽ’ው ዕረ-ገደይ መግለጫ”

በማለት ከም-ገዢመልካለም ይንግርቆ፡አርተራ ነገኝታ ምስ ተንናሽኩ፡ተኞቻር ፍይሁን ገዢዎች ወይዘኝ እሙ-ፍ፡ፍ፡በታ ፍይ ይኂሳል
ተደሳ በ-ቁብት በት ድጋፍኩ በነበረት ወሰዳ፡ አብታ መንበሩ ከፍ አብራ “አብዛኛ ከይኑ ይኖ አሳቸውኩ ነይሩ፡ በሌ ማኅን ሰላ
ድቃቄኩን ባልኩ ከፍ አልከኝ”-በማለት ከምዘተዋዕኩን፡ “አገኝ ሆምድቃይ” በማለት ገብዓት አስገኝን ከምዘመልሳለን ይንግር...”

**ሥነ-ጥበብ ገርማይ ከ.ኝ (ወደ ፍለሻ ደማ አብ ተ-ስታቻለ ዓክራ-ቱ፡አብ ገ-ቻለ ይኂሳል ተደሳ በ-ቁብት እኩ በሰዕበት ዓክራ-
ነይሩ፡የ፡እኩ እውን ቤተቁንጫዬ ስም ነጥበ ምሱት ከሰመረለ እግባኩ እብል፡አብ ት-ስታ፡**

“አይማካን፣ ይኂሳለ ወጪዎች ወደበኩ ገመኩንኩ”-በባል አርእስ፡ አቶ ሰፈሩ ዘለ፡

“ከልአይ፡ ክፌል በመደባት፡ ገርማይ ከ.ኝ (ወደ ፍለሻ) ማለያ-እ.ማልያ

ሰላምኩ! በሔ አርእስ፡ እዚ ገይሮ ተሸኑኩ ፍይ አብ ሰፈሉ ተተፈላሙ የንግድ እኩ
ከሳሽ ስዕስ ታቃልዎ ከብ ከለል ፍብ ከለል ለለጥሞ ሲለ ሆምቅብዎ አርነት እርተራ (አራሻ)
ገኘይፍላጥ ከብ የብ ማኅ እናተጠመዎ ሁኔታን ለሚውጥን ተዘጋጀ ሲለ ባቃመድ
ብዘረቃቃ ከገልግ ከብ ቤትመርክ-ወ አራሻ ዕዲማን አተቀማማማን እብ ሆምሳር፡እኩ ተሸኑው
ቍልስ ከሳሽ አብ ወ-ስጠ ማህን ሆምሳር ሰላለ እርተራ ተአታትኩ ምስ ፍይ፡ እዋን እኩ
ለፈለዋይ እኩ ሰላለ ቤትበ ነፍሰያር በረሱዎ ይኂሳል ተደሳ በ-ቁብት ማኅ፡ እጣጠኩ ከም
በነበረ መግቢት ከመይን ወ-ዳኩ፡ኩ ከገልግ ሆምኩናይ እብ ቤተሰራት ክፌል ዓክራ-ቴ፡አብ
ነይሩ፡ እም ተፈላይ፡

ከብ-ራት ከብ-ራት! እብ ዓለም ከ-ለ ቤትመርክ ይወንቀኩ ይወንቀኩ እየ፡እኩ እማንኩ ተኩ ከተ-ገልጻ
እንከለኩ ተሸኑኩ ሲለ ቤትበ ለ-ዳኩ እውንታት ከ-ለ ከተ-ት-ርኩ ደአ እምበር ከከም ቤቶሙኩ ከከም ቤርድ ወ-ልቀ ሪ-ይ-ጥኩ
ከተዘጋጀ የኢትዮጵያ እረጥቦ-ም ነ፡ ከፈልጥ በዚል እረጥቦ-ም ሲለ ቤትበ እኩ ቤተዘጋጀ ል-ለይ-ቴን መአኩ የይ-
ጥራ-ሳ እኩ ቤተርፍ እጥ፡ ፍይ ነፍሰያር በረሱዎ ይኂሳል ተደሳ በ-ቁብት እብ ቤተ-ቱ፡ ቤተ-በለለ ባ-ብ-ሙ- ጉ-ዝ-ት-ረ-ጋ-ሳ-ለ-አ-ም-በ-ት-
ገ-ለ-መ-ታ-ት-ኩ ይ-ሰ-ማ-ሽ እኩ ከ-ሳ-ሽ ቤ-ት-በ ከ-ይ-ይ-ት-ኩ ይ-ሰ-ለ-ለ-ም እየ፡፡

ተኞቻርዎ ሆምቅብዎ አርነት እርተራ (አራሻ) የይ- በንግድን በአካልን ከብ ተፈላጥኩ-ለም ምስ እኩ ተፈላለለም ከመማጥኩ
እንከለኩ-ቴ፡አብ የብ ለለጥኩ-ቴ? በብል ስተቻትኩ ለብ ወለድ መልስትኩ እብ እለምር ለራሱ እየ-ይ-ጥኩ እምበር እኩ
ከምኩ ቤተመሰላ ሪ-ይ-ጥኩ-ት ከምኩ እውን እብረት-ታት ነውኩ ይንግር ከም ቤትበ ከለሁ እኩ
ንብላ እኩ መሰላ እትበሱ ፍይ ሆምቅብ ሆምኩና ከርድኩ ከለመኩን ይ-ት-ለ-ል-፡እምበር! የብ ደአ እዋነ- ተ-ይ-ከ-ው-ን
እምበር ቤተ-ቱ የብ ቤትመርክ በረሱዎ ይኂሳል ተደሳ በ-ቁብት እኩ ቤተ-በለለ ባ-ብ-ሙ- ጉ-ዝ-ት-ረ-ጋ-ሳ-ለ-አ-ም-በ-ት-
ገ-ለ-መ-ታ-ት-ኩ ይ-ሰ-ማ-ሽ እኩ ከ-ሳ-ሽ ቤ-ት-በ ከ-ይ-ይ-ት-ኩ ይ-ሰ-ለ-ለ-ም እገኩ፡፡

ከርድኩ ቤተወሳኑ ፍይ ስድስት ወርሱ ከብ ቀበሳስ 1962 ዓ/ም/፯ ከሳሽ 8 ሰነ 1963 ዓ/ም/፯ ቤተመርክ መምርሱ አለጥተው
የነበረ፡አብ ሆምቅብዎ አርነት እርተራ (አራሻ) ቤተወሱ ምስ ነፍሰያር በረሱዎ ይኂሳል ተደሳ በ-ቁብት ደተ-ብ ማኅ፡ ከይ-ኩ
እየ-ሰ-ሳ-ት፡ መ-ራ-ኩ-ብ-ኩ ጉ-እ-ብ-ከ-ም-ኩ ቤተ-በ-ለ-ለ-አ-ም-በ-ት-ኩ እኩ፡...”-ኩልኩ ደማ እኩ እለምበት-
ተለኩ-ይ ተመራማርኩ የኩ ተሸኑኩ ሆምኩና ጉ-ይ-ኩ-አ-ብ መ-ር-ብ-ብ እብረት በእኩ እኩ ሪ-ይ-ጥ-ኩ ተሸኑው ዓ-ክ-ፍ- ደ-ማ
እኩ ቤተ-ሙ- ባ-ብ-ሙ- ጉ-ዝ-ት-ረ-ጋ-ሳ-ለ-አ-ም-በ-ት-
ገ-ለ-መ-ታ-ት-ኩ ይ-ሰ-ማ-ሽ እኩ ከ-ሳ-ሽ ቤ-ት-በ ከ-ይ-ይ-ት-ኩ ይ-ሰ-ለ-ለ-ም እገኩ፡፡

Tedla Uqbit who supported the Pro-Ethiopian polices that led to Annexation, and his deputy, Goitom Gebrezghi, police Commander of Asmara, was instrumental in suppressing the 1958 General Strike. During the general strike and demonstrations of 1958 the British consul noted that the majority were Christian and that UP members were "mostly very anti-Ethiopia" (Pool, 2001:53). During the attempted coup of 1960, Mengistu Neway, leader of the coup communicated with General Tedla Uqbit requiring him to secure the borders as the military committee which he lead had decided to recognize Eritrea's independence. But the Eritrean General rejected the offer and preferred to welcome the Emperor in Asmara, on his way from Sudan (Ali, 2007) . As a result of this, the coup was failed and the Emperor returned to the capital on December 17, 1960.

Tedla Uqbi inspecting Eritrean police in the 1950s: Tedla Uqbit, Brigadier-General (?-1963): an ardent Unionist who persistently worked and assisted the annexation of Eritrea. Trained under the British, Tedla Uqbit became one of the most feared Eritrean personalities during the Federation years. In 1951 the British Administration sent him for study to England. In November 1954, alongside with two other police officers, dismissed by the Chief Executive on the grounds of redundancy. Tedla Uqbit resigned from his post rather than accept a transfer to a civilian position, giving his reason that his dismissal had been due to his strong support for Union. His case was taken up by the palace, and with pressure from the Federal government, in May 1955 the Chief Executive forced to appoint Tedla Uqbit as deputy Police Commissioner with the rank of Major. [Standing Left to right: Tedla Oqbit, Rezene Berhanu, Seyoum Kahsai, and Zeremariam Azazi, with trainers at a British Police training center]

-----Source of the picture: Alemeseged's latest book]

እ. አበደታ’ዢ በተተት እረዳቻዎች ይስኑ አቶም ከበል እምነት አለሁ::የንድ ደማ ምድርዎው ደማ አያዝናን እ.ዚ ከበል
መንቀሳ አብደ እሙን ሁሉይ በምግባር እየ አኅጠስ ከለኝ::አን የን ካል ሁሉይ እያደርግ እ.ዚ
ከአትወጥና እንቅድ ከለኝ::የንድ ደማ::ጥርሱስር እድዋርር እ.ለንደርፍ (1920-2011 ዓ/ም/፲፶)-የንድ እ.ዚ
በርሃሪ ድንብ ተደራ በቅበት (?-1963 ዓ/ም/፲፶)-አብ አዲ እዋን ማለት እብ ወርቅ ሰነ 1944
ዓ/ም/፲፶ እብ ጉዳይ ቅንቃ ትግርኛ አገልግሎት ውስጥ ውስጥ እ.ዚ::የንድ ደማ “ኩድ
እርትራ ለመናዊ ሂዕስ” ምክና አይተሰስትምን እ.ዚ እብል::እዋን ጉኩድ በለ!

አመ-ስ 24 ዓንቦት 1936 ወይ ደማ 1944 ዓ/ም/፲፶- “በረቀ ትግርኛ” በተበል እርስዴት እብታ
ሻይ ተተተሙ ነበሩ:: በ10 ዓንቦት 1936 ወይ ደማ 1944 ዓ/ም/፲፶-፲/፲/፲ እድዋርር እ.ለንደርፍ
ዘተበሆለ እ.ንግድ.አዋ-.መበቀለም አይሁ-ዳዊ ተከተት ምህር-“ቅድማ ምምስራት ‘ኩድ እርትራ ለመናዊ ሂዕስ’፡አብ ከልአት ቅንቃታት
እተተርጋዥ እንተዘይከሬነበ፡በረቀ ትግርኛ እተካከል ዘተፍ፡ገለና ከምዘይበበረ ትረፈዏ፡ እ.ዚ ዓ/ም/፲፶-ዚ ነበሩ፡ድርሰኩ ምባል
ድንብ ተደራ ከምሮ ከበል ዘአበደም ቅሰሉ::

“እምበና ታክና ደቂ ትግርኛ፡ከከም ከእለተኞን ተዋህድናን እናገዢና እንደረሰም፡በማስተጥም ወንጻለዋት መሳለዋት መሳለዋት እስመሸ ወ-
ዘንና እናተተሆሙ ተሽያቄና እንዑስና፡“መልእከት-ለላም” ተስሙ ሂዕስ እይሩና::

ኢት. ሂዕስ ቤት, በ1901 ዓ.ም (1909 ዓ.ም/ፋ) ማለት ቁድ-መ 35 ዓመት እና በአዲትምን ከልደልን በይመራ፡በተከተት ያች ተግርጓ
መምህራን፡ነገድ፡ተርቃሞን፡የጥቅምኩ፡ከብርሃን አርቶራ፡ካብር ስ-ዳን(ክርታም) እና ከደተረፈ አሳቀቶም እናንተሩ፡እብዚ. ሂዕስ ይሰራ-
ነደም፡በተከተት መ ከእና ቤት በዚያ የድጋፍ እና ተስፊ ይሰጣል፡...

ነት ምክበ ደጋማ አመሰራተዋኑ በነገፃዎች፣ እና አረጋጣን ከብሔራ ለአንስ ወንጻል ስውደናዊ አያም፡፡ነት፣ ‘ናይ እርታራ ለመ-ናዊ ምክበ’ ደጋማ በጥሩ በዚ “መልካከለ ለላም” እ.የ፡ “ናይ ሩለት ወረ” ከብሔራ ምክበ’ውን ባግምህ መንግስት እባዳደ በትግራኛ ይስትና የይሁፍ የ፡እብትኩ፡ “ናይ ሩለት ወረ” እና’ውን ነት መንጻሉ እናተነተልና ጥቅኑና እርምጃ፡ስለዘ፡ የርከብ ለመ-ናዊ ምክበ፡ንና ከይተማኝ እንከለ፡እና በጥሩ ታሬማታት ትግራኛ፡ “መልካከለ ለላም” ከሰመ፡እብትኩ፡ ማርና ይኖሩ የይሁፍ እ.የ፡

ግኝነት ምንም አይነት የእውቅና ተሰብበን እንተ-ከርድኩምበት ፍቃ ሌማሽ፡አብ ለመ-ፍዋ እንተበርሱ አለና፡በብርኑት አይለም፡ኋይ ለ-በኩል ይተረዳ፡የገነት በሌላ ምውሳኑ እኔ አቀርሁ ነበረ...”-ከብለ ሲጋዣ-ቶአም የፌ/ር አድዋርሱ አለንዳርቁ ያሳይም ነይሮም አያም፡፡

የርዳሰለ ከድዋርና እ-ለንጻርና ይ-ማ በወገኖች-“ምሳሽ ገልፎች መግለጫ”-አብ ተብል ሪሳ፡ ከምስክ ተብል ፊልቦም እስራርያውን አያዝ፡፡

“አረብዕት ማልከተት ስላም”፡ዚና “ናይ ዕለተ ወረ” በቁጥሩ ተግርኛን በደቀቷ ተግራይን እተካከል. ከልኝ ጥዣቃቻት ወይም ሽጭታዊድሮም “ቦሙናዊ ሽክጣ”-ን ለተወካ ይበላ ከም ቤትበት ከተከሳድ ዘይከናል እያዘኙት ብርሃር እና ተደሳሳቢ’ዎ መቅረብ ነው፡የዚህም እነዚ ከሚርባና አላው ከሂሳብ ቅድጋ “ቦሙናዊ ሽክጣ” ደማትኩ ላለቸኑ እኔ እየከሳድኩኩ ብምዘእና ቤሌግም ደገኘው ግዢርቃቻት ከእና እያችለዋል፡፡

ከብ’ዴ “መግኝቸው” አስተማረቱ ሁልቅ’ዴ፡በሆነ ይነራል ተደሳ በ-ፋይት፡ ገለ ከንጻዬን ዘከላል እና እብል፡ንብር ደማ ፊይዚ-ሃብርም አንጻባ የሚገኘው፡እብ መካይ ዓይዲ ታሪክን ሥነ-ጽሕፍን እውጭ ግዢ-ሰ የሚገኘው ካልኝ ነዋዔ አይታልበድ ደማ ባል-እም-በብ ተገዢበት እብ ጉዳይ ቁጥሩ ትግርኛን ምዘን የሚገኘው፡ነብር አይሂለም እኩ ድሕፍ የሚከናወጣሁምበረኩል ከንደይ ሰተኞች መንጻለሁ የሚገኘው እኩ አይታልበድ ደማ ባል-እም-በብ ተገዢበት እብ እብል፡እብ ሥነ-ጥጥሙ’ውን ልተነታት እንብሩ የሚገኘው ካል መርሱ’የ ክቡራ ይከላል እኩ፡

ንብረታ/ንብረት/ወ/ሮን ት-በለዱ/ቸ-በለዱ ይ-ማ ጊዜምኑ ወደ ንብረቱ ታኩዎን እና ክ-በለዱ

לען רשות

አድራሻ:shamdenden@gmail.com

גָּמְנִים

- ✓ አቶ አለምስጥና ተስፋይ
 - ✓ ንፍሰዕስ ገጠሚያ ከድን

- ✓ ቴርጉስ ገበያ የረዳች
- ✓ ንዑስ አሰጣጥ ይገባው
- ✓ ገናዘመን ደ/ር ይችሁም ነው. ይገልምለሁ
- ✓ ደ/ር ፈይሳ ማቅረብ
- ✓ እና ገበያው የሚያስፈልግ ነው
- ✓ እና በርሃን ተፈጻሚ ወዘተን